Reverendul Părinte Emmanuel

CELE DOUĂ CETĂȚI

tradus și editat în limba română

Adevărul de Veacuri

© Adevărul de Veacuri, 2026

Traducere în limba română © Robin Caramaschi, 2026

Textul original al lucrării LES DEUX CITÉS, publicată în 1911 de Reverendul Părinte Emmanuel (1826–1903), aparține domeniului public.

Prezenta ediție constituie o traducere originală în limba română, realizată după ediții franceze conforme tradiției catolice preconciliare, și este protejată conform legislației în vigoare privind drepturile de autor asupra traducerilor.

Reproducerea fragmentelor scurte este permisă numai cu menționarea sursei.

Editura: Adevărul de Veacuri — adevaruldeveacuri.ro

Adevărul de Veacuri

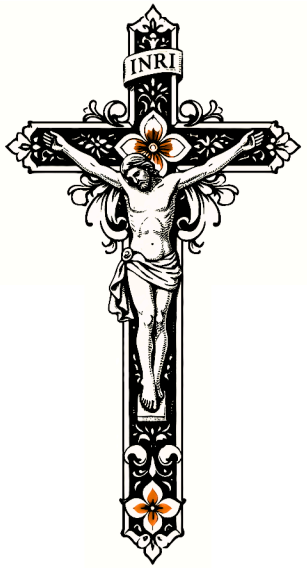
INRI

Nihil obstat,

Imprimatur,

Trecis die 11 Augusti 1911.

E. Massé,
v. g.

Cuprins

CELE DOUĂ CETĂȚI 7
INTRODUCERE 7
I. — Intrare în materie 16
II. — Ce trebuie înțeles prin cele două cetăți 17
III. — Principiul constituirii celor două cetăți 18
IV. — Formarea celor două cetăți 20
V. — Comparație între cele două cetăți 23
VI. — Moravurile și obiceiurile cetății lumii 25
VII. — Moravurile și obiceiurile cetății lui Dumnezeu 27
VIII. — Lupta dintre cele două cetăți 30
IX. — De la Ierusalim la Babilon 32
X. — De la Babilon la Ierusalim 34
XI. — Sfârșiturile celor două cetăți 35
XII. — Căderea Babilonului 36
XIII. — Cetatea lui Dumnezeu în veșnicie 38

Reverendul Părinte Emmanuel (1826–1903)

este o figură spirituală catolică de la începutul secolului al XX-lea, dedicată apărării adevărurilor fundamentale ale credinței. Prin învățătura sa limpede și bine structurată, a știut să transmită cu putere marile taine ale doctrinei creștine, precum păcatul originar, rămânând în același timp accesibil unui public larg.

CELE DOUĂ CETĂȚI

INTRODUCERE

Morala

Morala este știința care trebuie să călăuzească moravurile: a defini morala înseamnă a demonstra necesitatea ei indispensabilă. Asupra acestui punct nu există contestare: toți oamenii recunosc necesitatea moralei. Dar atunci când este vorba de a ajunge la aplicarea ei practică, nu toți sunt de acord asupra punctului din care morala trebuie să-și tragă regula și sancțiunea.

Totuși, dacă s-ar voi a reflecta, nu ar fi greu de recunoscut că morala, ansamblu al legilor care se impun întregii omeniri, nu poate fi decât expresia voinței Aceluia care a creat omenirea și i-a rânduit legile purtării sale și mijloacele prin care ea poate ajunge la scopul său.

De unde urmează că fără Dumnezeu nu există morală vrednică de acest nume.

Totuși, există oameni care se străduiesc să inventeze o morală fără Dumnezeu; spun ei, o vor scoate din natură.

Să-i vedem la lucru. Natura este bună, așa cum a ieșit din mâinile lui Dumnezeu, iar morala după natură nu este altceva decât morala după Dumnezeu. Toți adevărații filozofi recunosc că legea naturală nu este nicăieri învățată mai limpede decât în Decalog. Astfel, adevărata lege a adevăratei naturi nu este altceva decât glasul lui Dumnezeu promulgând cele zece porunci ale Sale.

Așadar, natura, bine înțeleasă, duce drept la Dumnezeu, autorul ei.

Dar există oameni care nu vor nici pe Dumnezeu, nici Decalogul, și care totuși vor morală. Unde o vor găsi? Și presupunând că o găsesc, cum îi vor da autoritate și sancțiune, două lucruri fără de care nu poate exista morală?

Natura care îl respinge pe Dumnezeu nu este altceva decât natura căzută; și tocmai din ea, căzută cum este, vor unii oameni ai timpului nostru să scoată morala. Este morala interesului, sau a plăcerii, sau a vanității: este, într-un cuvânt, ceea ce Revelația desemnează sub numele de tripla concupiscență; și care, fiind formula înclinațiilor naturii căzute, devine pentru anumiți oameni regula datoriilor, legea moralei.

Aceasta este, pur și simplu, răsturnarea oricărei morale.

De multă vreme noi, creștinii, cunoaștem această morală a naturii. Apostolul Sfântul Pavel a stigmatizat-o prin aceste cuvinte energice: „Umblați după duh (morala adevăratei naturi) și nu împliniți poftele trupului (morala naturii căzute); căci trupul poftește împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului." *(Gal., V, 17.)*

Un moralist creștin a trasat caracterele acestor două morale, dintre care una este lumina, iar cealaltă noaptea: una, principiul oricărui progres și al oricărei fericiri; cealaltă, calea răului și a pierzării în lumea aceasta și în cealaltă. El spune:

(Rugăm a se citi unul după altul textele paralele marcate cu același număr:)

Natura (decăzută)	**Harul (adică adevărata natură, restaurată prin harul Mântuitorului)**
1. Natura nu are niciodată alt scop decât pe sine însăși.	**1.** Harul face totul pentru Dumnezeu, în Care se odihnește ca în scopul său final.
2. Natura nu vrea nici să fie mortificată, nici învinsă, nici supusă, nici să se supună.	**2.** Harul îndeamnă la mortificare, se împotrivește senzualității, nu caută să se bucure de propria libertate.
3. Natura lucrează pentru propriul interes și calculează câștigul pe care îl poate scoate de la ceilalți. *(Exploatarea omului de către om.)*	**3.** Harul nu caută nici folosul său, nici avantajul propriu, ci ceea ce poate fi folositor mai multora. *(Dăruire față de aproapele.)*

4. Natura iubește onorurile. *(Mai ales când sunt însoțite de venituri.)*

4. Harul dă cu fidelitate onoarea și slava lui Dumnezeu.

5. Natura iubește trândăvia. *(Unul dintre principiile cele mai roditoare ale imoralității.)*

5. Harul îmbrățișează cu bunăvoință munca. *(Munca îmbrățișată după Dumnezeu este în chip esențial moralizatoare.)*

6. Natura râvnește bunurile vremelnice. *(Ca și cum fericirea s-ar afla în posedarea lor.)*

6. Harul aspiră la bunurile veșnice, nu se atașează de cele vremelnice și își are comoara în Cer, unde nimic nu se pierde. *(De aceea dăm cu bucurie celor săraci.)*

7. Natura este lacomă și primește mai bucuros decât dă.

7. Harul este dezinteresat, se mulțumește cu puțin și socotește mai fericit a da decât a primi.

8. Natura înclină spre creaturi, spre propriul

8. Harul conduce la Dumnezeu și la virtute, urăște poftele

trup, spre vanitate și distracție.

trupului și ne înfrânează abaterile.

9. Natura face totul pentru câștig și interes propriu. *(Acesta este egoismul pretutindeni.)*

9. Harul nu caută niciun avantaj vremelnic și nu cere altă răsplată decât pe Dumnezeu. *(Principiu al dăruirii și al dezinteresării.)*

10. Natura zâmbește celor puternici și lingușește pe cei bogați. *(Pretinzând a atrage asupra sa, ca o umbră, o reflectare a puterii și bogățiilor altuia.)*

10. Harul se îndreaptă mai mult către cel sărac decât către cel bogat și simpatizează mai bucuros cu cel nevinovat decât cu cel puternic. *(Ple-cându-se către cei mai slabi, le aduce sprijin și primește de la ei recomandare înaintea lui Dumnezeu.)*

11. Natura raportează totul la sine însăși. *(Ca pentru a domina totul; și atunci strigă după egalitate.)*

11. Harul raportează totul la Dumnezeu, principiul tuturor lucrurilor; *(și aceasta este adevărata ordine, în afara căreia nu există libertate.)*

12. Natura vrea să apară în exterior și vrea ca simțurile sale să guste prin propria experiență multe lucruri. *(În aceasta asemănătoare Evei, care a voit să vadă, să atingă și să guste.)*	**12.** Harul nu se îngrijește de ceea ce este noutate sau curiozitate; el știe că toate acestea sunt efectul străvechii coruperi *(a naturii din care am fost răscumpărați și izbăviți prin Domnul nostru Isus Hristos.)*

Astfel vorbea în secolul al XV-lea autorul *Imitațiunii (Imitatio Christi — Imitațiunea lui Hristos)* (Cartea III, cap. LIV). Lupta dintre trup și duh îi era bine cunoscută și, atunci ca și astăzi, existau oameni care, pentru a găsi legea morală, priveau în jos, în timp ce alții, în același scop, priveau în sus.

Și unii, și ceilalți lucrau la zidirea unei cetăți în care își făgăduiau că vor fi fericiți. „Două iubiri, spune Sfântul Augustin, au făcut două cetăți, Babilonul și Ierusalimul: de o parte iubirea de sine până la disprețuirea lui Dumnezeu; de cealaltă iubirea lui Dumnezeu până la disprețuirea de sine."

Iubirea de sine până la disprețuirea lui Dumnezeu, acesta este într-adevăr ultimul cuvânt al moralei senzualiste, după cum iubirea lui Dumnezeu până la jertfirea de sine este caracterul moralei spiritualiste, al moralei adevărate.

Cele două cetăți, cele două morale stau față în față și, pentru a repeta cuvântul Sfântului Pavel, ele sunt în luptă: *Sibi invicem adversantur (Se împotrivesc una alteia). (Gal., V, 17.)*

Le vedem lucrând acolo, sub ochii noștri, și chiar mai aproape încă de noi: în adâncul conștiințelor noastre auzim strigătele de război pornind când dintr-o parte, când din cealaltă. Dacă urmăm morala plăcerii senzuale, cădem; dacă urmăm morala renunțării și a jertfei, ne înălțăm; căzând, riscăm să rămânem căzuți pentru veșnicie; înălțându-ne, ne desprindem de rău și mergem către Dumnezeu.

Una dintre cele două căi pare mai ușoară: este aceea care duce la starea cea mai dureroasă; cealaltă pare a prezenta tot felul de dificultăți: este aceea care duce la pacea sufletului, la seninătatea conștiinței, la desfătarea binelui, la bucuria adevărului.

Să alegem, și să mergem către Dumnezeu.

I. — Intrare în materie

Nimic nu este mai cunoscut decât aceste două cuvinte: binele, răul. Și totuși este destul de rar să se știe a atribui cuvântul bine la ceea ce este cu adevărat bine și cuvântul rău la ceea ce este cu adevărat rău. Sfânta Scriptură ne învață că există oameni care fac, în această privință, cea mai stranie și cea mai deplorabilă confuzie: „Vai vouă, spune Domnul prin gura lui Isaia, vai vouă celor care numiți răul bine și binele rău, care faceți din întuneric lumină și din lumină întuneric, care numiți amarul dulce și dulcele amar." *(Isaia, V, 20.)*

Este rar să se ajungă până la această extremitate, dar cât de adesea se ezită a numi binele pe numele său și răul pe numele său. Omul se teme pentru că nu știe îndeajuns sau pentru că, deși știe, nu îndrăznește să-și mărturisească convingerile și să dea omagiu adevărului.

De aici rezultă că sufletul, neavând tăria de a da mărturie binelui, pierde ceva chiar din cunoașterea binelui; căci aceasta este o lege a dreptății divine: spiritul plătește slăbiciunile voinței. Aceste slăbiciuni sunt rodul obișnuit al nenorocitelor concupiscențe, iar Dumnezeu le pedepsește lăsând să se răspândească în spirite un început de orbire, dreaptă pedeapsă a căderilor și lașităților noastre.

Pentru ca voința să fie purtată mai cu putere a se atașa de bine și a respinge răul, este de cea mai mare importanță să se știe limpede unde este binele și unde este răul.

Dorind, așadar, să venim în ajutor cel puțin câtorva dintre cititorii noștri, am scris această mică lucrare despre cele două cetăți.

II. — Ce trebuie înțeles prin cele două cetăți

Cuvântul cetate desemnează o adunare de oameni care trăiesc în acord sub aceleași legi și sub aceiași magistrați. El poate desemna un oraș în particular, o comună, cum spunem noi, sau un stat, format din toate comunele supuse aceloraşi legi și aceleiași puteri suverane. *Quid est civitas, dit saint Augustin, nisi multitudo hominum in quoddam vinculum redacta concordiæ? (Ce este cetatea, spune Sfântul Augustin, dacă nu o mulțime de oameni adusă într-o anumită legătură a concordiei?) (Epist., olim V.)*

Dar noi voim să luăm cuvântul cetate într-un sens mult mai larg și, considerând că Dumnezeu este Regele regilor, că El i-a creat pentru slujirea Sa pe îngeri și pe oameni, vom spune că toți îngerii și toți oamenii care sunt și voiesc să fie

credincioși lui Dumnezeu, fiind supuși legii preadreapte și preasfinte a voinței Creatorului lor, formează împreună una și aceeași cetate, cetatea lui Dumnezeu.

Pe de altă parte, îngerii și oamenii care nu sunt supuși legii voinței lui Dumnezeu, ci au găsit de cuviință să se supună legii propriei lor voințe, formează împreună una și aceeași cetate, cetatea lumii, a diavolului și a iadului.

Așadar, după cum există cetatea binelui, există și cetatea răului.

III. — Principiul constituirii celor două cetăți

Sfântul Augustin, care ne-a dat o primă definiție a cetății, ne va da acum o a doua, identică în fond cu cea dintâi, dar mai scurtă. El spune: *Civitas, concors hominum multitudo (Cetatea este o mulțime de oameni uniți prin aceeași concordie). (Epist., olim LII.)* O cetate este o reuniune de oameni care au inimile unite sau, cu alte cuvinte, care poartă în inimă aceeași iubire.

Prin iubire oamenii se unesc sau se dezbină. Doi oameni care au aceeași iubire sunt uniți; doi oameni care nu au aceeași iubire nu pot fi decât dezbinați.

Dacă există două cetăți, aceasta este pentru că există două iubiri. „Două iubiri, spune Sfântul Augustin, au făcut cele două cetăți."

Și același doctor descrie astfel cele două principii constitutive ale celor două cetăți: „Aceste două iubiri, spune el, dintre care una este sfântă, iar cealaltă necurată; una unind, cealaltă despărțind; una voind binele tuturor în vederea societății cerești, cealaltă luând binele tuturor și supunându-l propriei sale puteri pentru mândrie și dominație; una supusă lui Dumnezeu, cealaltă geloasă pe Dumnezeu; una liniștită, cealaltă tulburată; una pașnică, cealaltă răzvrătită; una iubind mai mult adevărul decât laudele vorbitorilor, cealaltă lacomă de laude, indiferent de unde vin ele; una dorind aproapelui același bine ca sieși, cealaltă dorind să-l supună pe aproapele; una cârmuind oamenii pentru binele aproapelui, cealaltă pentru propriul folos; aceste două iubiri care s-au găsit deja printre îngeri, una în cei buni, cealaltă în cei răi, aceste două iubiri au format cele două cetăți printre oameni." *(De Genesi ad litteram — Despre Facere după litera Scripturii, Cartea XI, cap. XV.)*

Natura viciată prin păcat naște cetățenii cetății pământești; iar cei ai cetății cerești se nasc din harul care eliberează natura de păcat. În cetatea pământească, oamenii nu au drept scop decât pământul și iubirea de sine; în cetatea cerească, totul are drept scop numai pe Dumnezeu și, în El, fericirea veșnică.

Toată această doctrină se află rezumată în binecunoscuta maximă a Sfântului Augustin: „Două iubiri au făcut, așadar, două cetăți: una pământească, lucrare a iubirii de sine până la disprețuirea lui Dumnezeu; cealaltă cerească, lucrare a iubirii lui Dumnezeu până la disprețuirea de sine. *Fecerunt itaque civitates duas amores duo : terrenam scilicet, amor sui usque ad contemptum Dei ; cœlestem vero, amor Dei usque ad contemptum sui (Au făcut, așadar, două cetăți două iubiri: pe cea pământească, iubirea de sine până la disprețuirea lui Dumnezeu; iar pe cea cerească, iubirea lui Dumnezeu până la disprețuirea de sine).*" *(De civitate Dei — Despre Cetatea lui Dumnezeu, Cartea XIV, cap. XXVIII.)*

IV. — Formarea celor două cetăți

Dumnezeu este întemeietorul cetății sfinte. Ea există pentru că El a voit-o; ea are ceea ce Dumnezeu i-a dat; ea nu dorește decât ceea ce Dumnezeu a binevoit să-i făgăduiască și nu aspiră decât să-L vadă pe Creatorul său pentru a împărtăși fericirea Sa.

Dumnezeu a întemeiat-o pe munții cei sfinți, adică a început-o chiar în cer prin îngerii Săi. El a continuat-o pe

pământ prin crearea omului. Dar omul, pe pământ, trebuie să fie cetățean al cetății cerești. *Nostra conversatio in cœlis est (Cetățenia noastră este în ceruri)*, spune Sfântul Pavel; iar după textul grec aceasta înseamnă că noi suntem cetățeni chiar ai cerului. Să ne amintim definiția cetății: *Concors multitudo (mulțime unită prin aceeași concordie).* Omul și îngerul sunt chemați unul și celălalt să-L iubească împreună pe Creatorul lor, precum și să se iubească unii pe alții; iar această unitate a iubirii îi adună într-o aceeași cetate al cărei Dumnezeu este Regele suveran, Legiuitorul suprem, după cum El este și Creatorul ei.

Astfel, Adam și Eva și aceia dintre copiii lor care au rămas credincioși lui Dumnezeu nu ne apar în Scriptură ca zidind cetăți pământești. La fel s-a întâmplat și cu sfinții care au apărut în decursul veacurilor. Să-l ascultăm pe Sfântul Pavel: „Însuflețit de credință, Avraam a locuit în pământul făgăduinței ca într-un pământ străin, locuind în corturi împreună cu Isaac și Iacob, moștenitori ai aceleiași făgăduințe; căci el aștepta cetatea zidită pe temelii trainice, al cărei întemeietor și arhitect este Dumnezeu. Trăind după credință, toți acești sfinți au murit mărturisind că erau străini și călători pe pământ. Iar oamenii care vorbesc astfel arată îndeajuns că își caută patria. Și într-adevăr, dacă ar fi regretat-o pe aceea din care ieșiseră, aveau destul timp să se întoarcă în ea. Dar ei doreau una mai bună, adică pe cea cerească. De aceea Dumnezeu nu Se rușinează a fi numit Dumnezeul lor și

aceasta pentru că El le-a pregătit o cetate." *(Evr., XI, 9-10; 11-16.)*

Dar după cum printre îngeri au existat defecțiuni și căderi, tot astfel a existat și în omenire o cădere originară și multe alte defecțiuni, chiar după făgăduința Răscumpărătorului. Îngerii căzuți și oamenii decăzuți au pierdut unii și alții iubirea curată a Creatorului lor și, găsindu-se uniți printr-o anumită asemănare de neiubire față de Dumnezeu și de iubire față de ei înșiși, au format și încă formează cetatea răului.

Satana a fost primul autor al ei în cer, iar după el Cain i-a continuat lucrarea pe pământ. Deznădăjduind să mai redobândească cerul și nemaifiind îndreptat către cetatea cerească, Cain, înainte de a coborî în iad, a voit să-și facă o cetate pe pământ. Scriptura spune despre el: „El a zidit o cetate." *(Fac., IV, 17.)*

Abel, fratele său, nu zidise niciuna; el aparținea aceleia al cărei întemeietor este Dumnezeu Însuși.

Scriptura și Tradiția numesc aceste două cetăți Babilon și Ierusalim.

Babilon înseamnă confuzie, Ierusalim viziune a păcii.

Ierusalimul mistic a început prin Abel; Babilonul mistic prin Cain. Sfântul Augustin este cel care face această observație și adaugă: „Construcțiile materiale nu au început decât mai

târziu; cele două cetăți au fost întemeiate la vremea lor pentru a fi figura strălucită a celor două cetăți începute mai înainte și care trebuie să dureze până la sfârșit pentru a fi, la sfârșit, despărțite." *(In Psalmos — Comentariu la Psalmi, Ps. LXIV.)*

V. — Comparație între cele două cetăți

Cetatea lui Dumnezeu este lucrarea lui Dumnezeu: ea există printr-un act preasfânt și preabun al Creatorului, act prin care, chemând la existență creaturile raționale, le cheamă totodată la har și, în cele din urmă, la slavă, și formează din ele și în ele cetatea care este a Sa.

În această cetate, totul este bun întrucât vine de la Dumnezeu, totul este bun întrucât tinde către Dumnezeu și totul este fericit întrucât rămâne pentru totdeauna unit cu Dumnezeu.

Cetatea lumii este lucrarea creaturii care se desparte de Dumnezeu prin neascultare, trăiește fără Dumnezeu sub pretextul unei false libertăți și ajunge în cele din urmă la o nenorocire fără leac în iad, acolo unde bieții osândiți vor flămânzi și vor înseta după Dumnezeu fără a mai putea ajunge la El.

Cetatea lui Dumnezeu este Ierusalimul, adică viziunea păcii: acolo sufletele se bucură întotdeauna de pace lăuntrică, iar de pace exterioară numai rareori, și au de susținut aproape necontenit un război aspru.

Cetatea lumii nu are niciodată pace lăuntrică și foarte rar pace exterioară; de aceea este comparată în Scriptură cu marea: „Cei răi sunt ca o mare învolburată care nu se poate liniști și ale cărei valuri aruncă noroi și spumă: nu este pace pentru cei nelegiuiți, a spus Dumnezeul meu." *(Isaia, LVII, 20-21.)*

Cetatea lui Dumnezeu străbate timpul pentru a ajunge la veșnicie: inima ei este fixată în Dumnezeu, Care nu trece; de aceea relele prezente sunt neputincioase în a-i răpi pacea lăuntrică.

Cetatea lumii, deznădăjduind de veșnicie, ar vrea să se fixeze în timp, dar timpul care trece îi răpește în fiecare zi obiectele plăcerilor sale înșelătoare; de aceea ea nu are pace.

Cele două cetăți sunt acum confundate și amestecate în exterior: copilul Ierusalimului este îmbrâncit de copiii Babilonului; ei pot locui împreună sub același acoperiș, pot trăi la aceeași masă, pot mânca aceeași pâine, dar nu au în inimă aceeași iubire. Și aceasta este, după cum am spus, principiul distincției cetăților în viața de acum, după cum va fi și cauza despărțirii lor în veșnicie.

VI. — Moravurile și obiceiurile cetății lumii

Moravurile sunt rodul iubirilor. Așa cum este iubirea, astfel sunt și moravurile. Iar iubirea care domnește în cetatea lumii este iubirea de sine: iubirea de sine rău înțeleasă, iubirea de sine făcându-se pe sine însăși propriul său scop, propria sa lege, propria sa rațiune de a fi, ceea ce este negarea lui Dumnezeu.

Această simplă observație ne dă explicația ateismului modern. Nelegiuiții noștri au logica răului: logică funestă al cărei victime sunt ei înșiși.

Iubirea de sine, luată astfel drept lege supremă, nu poate însă găsi în sine propria sa satisfacție. Numai Dumnezeu Își este suficient Sieși. Iar creaturile care voiesc să-L maimuțărească pe Dumnezeu în această prerogativă sublimă nu întârzie să-și recunoască sărăcia. „În casa Tatălui meu, spunea fiul risipitor, chiar și argații au pâine din belșug, iar eu aici mor de foame." *(Sf. Luca, XV, 17.)*

Atunci, lipsită de toate, creatura privește în jurul său sau mai jos de sine; ea merge cerșind, aici și acolo, fie glorie, fie bunuri pământești, fie plăceri: adică iubirea de sine, silită să

iasă din ea însăși, se manifestă prin una dintre cele trei concupiscențe și caută astfel să atragă la sine ceva care să-i satisfacă nevoia de a iubi, de a se bucura, de a poseda: nevoie de neînvins și totuși de nepotolit.

Toată morala cetății lumii, morală independentă după cum se vede, izvorăște din această sursă funestă a iubirii de sine, sursă care se împarte în trei ramuri și se răspândește în toate părțile pentru a-și purta pretutindeni lipsa, pentru a cerși satisfacții, și aceasta întotdeauna în zadar, căci satisfacțiile lipsesc, iar lipsa rămâne.

Acesta este unul dintre caracterele cetății lumii: ea voiește să se bucure în prezent; iar pentru iubirea acestei bucurii prezente, jertfește orice speranță în viitor.

Sfântul Augustin spune undeva că, în cetatea lui Dumnezeu, prin inimă trupul este curățit: *Per cor caro mundatur (Prin inimă trupul este curățit). (De civitate Dei — Despre Cetatea lui Dumnezeu, Cartea X, cap. XXV.)* Dar în cetatea răului, acolo unde inima este astfel predată iubirii de sine, ea însăși devine întinată și nu întârzie să întineze și trupul pe care ar fi trebuit să-l mântuiască.

De aceea, în cetatea lumii nu se voiește sfințenia căsătoriei: se iubesc uniunile libere, adică libertatea dezordinii. Chiar și în căsătorie, nu se voiesc roadele căsătoriei.

Iată câteva mici trăsături de moravuri pe care ni le oferă istoria. „Sfântul Augustin ne învață că maniheii, care nu-și îngăduiau căsătoria, își îngăduiau orice altceva. Aceasta pentru că, după principiile lor, tocmai conceperea trebuia avută în oroare. Acești eretici își îmblânzeau uneori poziția cu privire la căsătorie. Un anumit Hartuvin o îngăduia, printre ei, unui băiat care lua în căsătorie o fată... și încă nu trebuia mers dincolo de primul copil." *(Bossuet, Istoria Variațiunilor, Cartea XI.)*

În aceste condiții, femeia este lipsită de demnitate, viața lipsită de onoare precum și de fericire, iar moartea lipsită de speranță. Nu mai rămâne, așadar, după cum spune Sfântul Pavel, decât înfricoșătoarea așteptare a judecății și focul care îi va mistui pe vrăjmașii lui Dumnezeu. *(Evr., X, 27.)*

VII. — Moravurile și obiceiurile cetății lui Dumnezeu

Dacă cetatea lumii iubește în felul său, cetatea lui Dumnezeu iubește în felul lui Dumnezeu. Aici, întreaga lege se rezumă în caritate, în iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui. Caritatea,

spune Sfântul Augustin, caritatea dulce în cuvânt, și mai dulce în faptă. *Dilectio, dulce verbum, sed dulcius factum (Iubirea este un cuvânt dulce, dar fapta este și mai dulce). (In Epistolam S. Joannis Tractatus VIII — Tratat la Epistola Sfântului Ioan, VIII.)*

A-L iubi pe Dumnezeu și a căuta în El fericirea, aceasta este ceea ce rânduiește în noi întreg omul lăuntric. A iubi pe aproapele și a-i dori să fie împreună cu noi fericit în Dumnezeu, aceasta este ceea ce rânduiește întreg omul exterior; și atunci, toate fiind bine rânduite cu Dumnezeu, toate se află bine rânduite și cu oamenii.

De aceea toate legislațiile vrednice de acest nume sunt scoase din cele zece porunci ale lui Dumnezeu: toți legiuitorii au recunoscut că nu ar putea cârmui mai bine statele decât imitând, după măsura posibilului, legislația cetății lui Dumnezeu, care este cel dintâi dintre state și, prin urmare, regula precum și mântuirea statelor vremelnice și trecătoare.

Cetatea lui Dumnezeu profesează deci, înainte de toate, respectul față de Dumnezeu, respect care se numește adorație; prin urmare, ea profesează respectul față de aproapele, care este lucrarea lui Dumnezeu și care trebuie iubit pentru Dumnezeu.

De aici decurge întreaga morală creștină: morală care, asigurând fericirea veșnică a oamenilor, le procură totodată și cea mai mare sumă posibilă de pace și de fericire aici jos; astfel încât, dacă întreaga omenire ar fi unită în adorarea lui

Dumnezeu și în practicarea legii Sale, am vedea micșorându-se, în proporții incalculabile, relele care ne apasă aici pe pământ, iar pământul ar putea deveni, precum odinioară paradisul pământesc, vestibulul cerului.

Este un lucru asupra căruia nu se reflectează îndeajuns; și totuși ce poate fi mai de dorit decât a lucra pentru liniștea și binele omenirii pe pământ, pentru ca toți să aibă cea mai mare ușurință cu putință de a se îndrepta către fericirea veșnică.

Dacă cetatea lui Dumnezeu ar fi liberă aici jos, dacă ar putea desfășura în voie toate resursele caritații pe care Dumnezeu le inspiră în inima copiilor Săi, ar fi minunat de văzut câte suferințe ar dispărea, cât de mult ar fi mângâiați cei săraci, cât de mult ar fi ușurată munca și cât de mult viața prezentă ar fi mai fericită decât o vedem noi.

Dar cetatea lui Dumnezeu nu este liberă aici jos: ea are libertatea lăuntrică de a iubi, dar nu are libertatea exterioară de a face să rodească din iubirea sa toate roadele pe care ar voi să le poarte; ea suferă din această pricină, se roagă și cere lui Dumnezeu izbăvirea, libertatea, adevărata libertate.

VIII. — Lupta dintre cele două cetăți

Oamenii au fost creați pentru a trăi în societate: ei se cheamă unii pe alții, voiesc să se unească, să se grupeze, pentru a se ajuta reciproc și a se bucura împreună de bunurile societății.

Această ordine vine de la Dumnezeu și ar fi fost păstrată cu fidelitate și fără încălcare dacă păcatul nu ar fi introdus dezordinea în lume și nu ar fi format o cetate alături de cetatea lui Dumnezeu.

Totuși, locuitorii cetății lumii nu au respins vechea legătură a societății creată de Dumnezeu între oameni și, la rândul lor, tind să-i unească pe ceilalți oameni într-o aceeași comunitate de iubire, de moravuri și, prin urmare, de cetate.

Pe de altă parte, cetatea lui Dumnezeu, credincioasă Creatorului său, aspiră să-i adune pe toți oamenii în cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu, pentru ca toți să aibă parte în ea și împreună cu ea de bunurile casei lui Dumnezeu.

Se văd astfel punctele de plecare ale luptei dintre cele două cetăți. Fiecare dintre ele voiește să facă să prevaleze iubirea pe care o poartă în inimă și moravurile care decurg din ea.

Cetatea lumii are iubirile sale care ne linguşesc, erorile sale care ne înşală, ameninţările şi nelegiuirile sale care ne înspăimântă, *amores, errores, terrores (iubiri, erori, spaime)*, spune Sfântul Augustin, şi cu aceste arme ea intră în luptă împotriva cetăţii lui Dumnezeu.

La rândul său, cetatea lui Dumnezeu poartă în ea iubirea curată a Dumnezeului său şi a aproapelui, credinţa şi, odată cu credinţa, întreg adevărul, lucrările sale de pace şi de dăruire pentru toţi şi faţă de toţi; iar cu aceste arme dumnezeieşti ea susţine asalturile cetăţii lumii şi îi mântuieşte pe copiii lui Dumnezeu.

Lupta a început îndată ce au existat doi fraţi pe pământ; Cain şi Abel sunt începutul şi tipul celor două cetăţi. Cain ucide, Abel este victimă; dar cel care ucide este mai ucis decât victima sa: Abel cade, dar el triumfă.

Astfel cetatea lumii apasă adeseori asupra cetăţii lui Dumnezeu; dar cu cât pare a se înălţa mai mult, cu atât căderea ei va fi mai înfricoşătoare; iar cetatea lui Dumnezeu, chiar şi atunci când ar părea învinsă, rămâne biruitoare, pentru că Dumnezeu este cu ea.

IX. — De la Ierusalim la Babilon

Din pricina luptei care există între cele două cetăți, se vede uneori pe unii locuitori ai uneia trecând în cealaltă.

Orice armată are dezertorii săi.

Se întâmplă, așadar, ca locuitori ai cetății lui Dumnezeu, încetând să mai fie credincioși Creatorului și Mântuitorului lor, să devină fii ai Babilonului. Precum acel om care, mergând de la Ierusalim la Ierihon, a căzut în mâinile tâlharilor care l-au dezbrăcat și l-au acoperit de răni: astfel dezertorul cetății lui Dumnezeu este despuiat de darurile harului și rănit în tot ceea ce îi mai rămâne.

Asemenea este și fiul risipitor care, voind să trăiască după propria sa libertate, a părăsit casa tatălui său și s-a dus într-o țară îndepărtată unde păzea porcii. Acea țară îndepărtată este Babilonul.

Astfel sunt și ereticii și schismaticii care, după ce au primit botezul, se despart de comuniunea catolică, rupând legăturile credinței și ale carității care îi făceau cetățeni ai Ierusalimului

și mergând să locuiască în cetatea pe care și-au zidit-o ei înșiși, asemenea lui Cain.

Astfel sunt încă mulți catolici care, pierzând caritatea, rămân în obiceiul și starea păcatului: trăiesc în ea într-un fel de siguranță și mor într-o falsă liniște; și ei au trecut de la Ierusalim la Babilon.

Dar toți acești oameni erau ei cu adevărat ai Ierusalimului?

„Ei au ieșit dintre noi, spune Sfântul Ioan, dar nu erau dintre ai noștri; căci dacă ar fi fost dintre ai noștri, ar fi rămas cu noi." *(I Ioan, II, 19.)*

În toți acești oameni, păcatul introdus în omenire prin Adam a prevalat asupra harului care le fusese dat în Domnul nostru: acesta este un mister înfricoșător și o cauză de durere foarte amară și foarte profundă pentru toți aceia a căror inimă este fixată în Ierusalim.

X. — De la Babilon la Ierusalim

Există concetățeni ai Ierusalimului care se pot afla, pentru un timp, pierduți în Babilon. Ei au căzut acolo fie prin păcatul originar, fie prin păcatul actual, dar la ceasul cunoscut de Dumnezeu ies din captivitate și reintră în libertate. Să-l ascultăm pe Sfântul Grigore: „Domnul, prin unul dintre profeții Săi, spune: «Vei merge până la Babilon și acolo vei fi izbăvit.» *(Miheia, IV, 10.)* Adeseori un om căzut în confuzia viciilor, rușinându-se de răul pe care l-a făcut, se întoarce la pocăință și, printr-o viață sfântă, se ridică din căderile sale. Nu este oare acesta omul care a ajuns până la Babilon și care acolo a fost izbăvit? Da, sufletul său a devenit confuzie și a făcut răul, apoi s-a rușinat de el, s-a ridicat împotriva lui însuși și, făcând binele, s-a restabilit într-o stare mai bună. El a fost deci izbăvit în Babilon, el pe care harul dumnezeiesc l-a salvat din țara confuziei.” *(In Ezechielem — Omilii la Ezechiel, Cartea I, Omilia X.)*

Trecerea de la Babilon la Ierusalim nu este întotdeauna ușoară: drumul nu este întotdeauna liber. Adeseori există luptă, atât împotriva propriei persoane, cât și împotriva locuitorilor Babilonului care voiesc să rămână acolo și care

voiesc să-i facă să rămână împreună cu ei pe cei care se află acolo.

Dar după cum în unii fii ai Ierusalimului am văzut prevalând păcatul, tot astfel vedem și în unii fii ai Babilonului prevalând harul Domnului nostru; iar cei ale căror inimi Dumnezeu le-a atins părăsesc Babilonul, căruia nu îi aparțineau, și vin la Ierusalim pentru a căuta și a găsi pacea fiilor lui Dumnezeu.

XI. — Sfârșiturile celor două cetăți

Prin sfârșiturile celor două cetăți trebuie înțeles nu ceea ce le-ar face să înceteze a exista, ci termenul dincolo de care ele nu mai au nimic de căutat, nimic de așteptat. Sfârșitul cetății lui Dumnezeu este Dumnezeu Însuși, iar sfârșitul cetății lumii este gradul răului pe care ea nu îl va mai depăși; de o parte binele suprem, de cealaltă răul suprem; de o parte viața veșnică, de cealaltă moartea veșnică.

Sfinții, credincioșii care nu vor fi iubit pământul și vanitatea acestei lumi, Îl vor găsi pe Dumnezeu, pe Care L-au iubit mai presus de toate; iar părăsind viața aceasta, nu vor pierde nimic

din ceea ce au iubit; iar ceea ce au crezut vor vedea și, în această viziune a păcii, vor fi fericiți.

Necredincioșii și păcătoșii nu vor mai avea nimic din ceea ce au iubit și nu-L vor avea pe Dumnezeu, pe Care nu L-au voit: vor găsi în ei înșiși cauza pedepsei lor și, deși nu vor mai putea muri, vor fi în moartea veșnică.

„După înviere și judecata universală, cele două cetăți vor fi ajuns la sfârșitul lor: cea a lui Isus Hristos și cea a diavolului; una a celor buni, cealaltă a celor răi, amândouă totuși alcătuite din îngeri și oameni. Cei buni nu vor mai avea niciodată voința de a păcătui, cei răi nu vor mai avea facultatea de a păcătui. Și nu va mai exista moarte de așteptat, nici pentru cei care vor trăi cu adevărat fericiți în viața veșnică, nici pentru cei care, fără a putea muri, vor rămâne nefericiți în moartea veșnică, pentru că unii și ceilalți vor fi acolo pentru totdeauna." *(Sf. Augustin, Enchiridion, cap. XXXI.)*

XII. — Căderea Babilonului

Sfântul Ioan, în dumnezeiasca sa Apocalipsă, ne descrie căderea Babilonului. El spune:

„Am văzut un înger coborând din cer; avea o mare putere și pământul s-a luminat de slava lui.

Și a strigat cu glas puternic și a zis: «A căzut, a căzut Babilonul cel mare.

Toate neamurile au băut din vinul desfrânării sale; regii pământului s-au stricat împreună cu ea și negustorii pământului s-au îmbogățit din luxul ei.

Și am auzit un alt glas venind din cer și zicând: «Ieșiți din această cetate, poporul Meu, ca să nu aveți parte de păcatele ei și să nu primiți din pedepsele ei.

Purtați-vă cu ea așa cum s-a purtat ea cu voi; înmulțiți-i chinurile și durerile în măsura în care s-a dedat mândriei și luxului. Ea și-a zis în inima sa: sunt regină și pe tron; nu voi fi văduvă și nu voi cunoaște doliu.

De aceea, într-o singură zi vor veni asupra ei pedepsele sale: moartea, doliul și foametea și va fi arsă în foc, căci puternic este Dumnezeul care o va judeca.

Regii pământului vor plânge-o; negustorii pământului vor plânge și se vor tângui asupra ei, pentru că nimeni nu le va mai cumpăra mărfurile, aceste mărfuri de aur, de argint, de pietre prețioase, de perle, de in, de purpură, de mătase, de fildeș, de aramă, de fier, de marmură...

Cerule, bucură-te pentru aceasta, și voi de asemenea, sfinților, apostolilor și profeților, pentru că Dumnezeu a făcut dreptate asupra Babilonului.»" *(Apoc., XVIII.)*

Din aceste cuvinte desprindem aceasta: trei lucruri au făcut Babilonul și trei lucruri i-au adus ruina: mândria, luxul și industrialismul, adică cele trei concupiscențe. Omul este pedepsit prin ceea ce a păcătuit: *Per quæ peccat quis, per hæc et torquetur (Prin ceea ce păcătuiește omul, prin aceea este și pedepsit). (Înțel., XI, 17.)*

XIII. — Cetatea lui Dumnezeu în veșnicie

Marele profet al Noului Testament ne va spune acum slava cetății lui Dumnezeu.

„Am auzit după aceasta ca un glas de mulțimi mari în cer, care zicea: «Aleluia! Mântuire, slavă și putere Dumnezeului nostru, căci judecățile Sale sunt drepte și adevărate și El a făcut dreptate asupra marii desfrânate care a stricat pământul prin desfrânarea sa și a răzbunat sângele slujitorilor Săi pe care ea îl vărsase cu mâinile sale.» Și au repetat: «Aleluia!»

Și am văzut cetatea sfântă, noul Ierusalim, și am auzit un glas mare spunând: «Iată cortul lui Dumnezeu cu oamenii și El va locui cu ei.

Și Dumnezeu va șterge orice lacrimă din ochii lor și nu va mai fi nici moarte, nici doliu, nici strigăt, nici durere, niciodată, căci starea cea dintâi a trecut.»

Și Cel care ședea pe tron a zis: «Iată, Eu fac toate lucrurile noi.» Și mi-a zis: «Scrie, aceste cuvinte sunt adevărate și sigure.»

Și a zis: «S-a împlinit. Celui însetat îi voi da să bea, fără plată, din izvorul apei vieții.

Cel ce va birui va avea aceste lucruri; iar Eu îi voi fi Dumnezeu și el Îmi va fi fiu.

Dar cei fricoși, cei necredincioși, cei abominabili, ucigașii, desfrânații, vrăjitorii, idolatrii și toți mincinoșii își vor avea partea lor în iazul arzând cu foc și pucioasă.»

Atunci un înger mi-a arătat cetatea cea mare, noul Ierusalim; nimic întinat nu va intra în ea și nici vreunul dintre cei care săvârșesc urâciunea sau minciuna, ci numai cei care sunt scriși în cartea vieții Mielului.

Nu va mai fi acolo niciun anatema; ci va fi tronul lui Dumnezeu și al Mielului, iar slujitorii Săi Îi vor sluji.

Ei vor vedea fața Lui și vor avea numele Lui pe frunțile lor.

Nu va mai fi acolo noapte și nu vor mai avea nevoie nici de lampă, nici de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu îi va lumina și vor împărăți în vecii vecilor." *(Apoc., XIX-XXII.)*

Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei (Lucruri măreț s-au spus despre tine, cetate a lui Dumnezeu). (Ps. LXXXVI, 3.)

Adevărul de Veacuri este o editură dedicată publicării textelor doctrinare catolice provenite din Magisteriu și din tradiția preconciliară. Oferă lucrări recunoscute, cu respectarea surselor și a sensului original al textelor. Activitatea sa urmărește claritatea, fidelitatea și transmiterea învățăturii.

adevaruldeveacuri.ro